

Kulttuuritoimijoiden asiantuntijoiden asiantuntijaelin vuodesta 2023 alkaen

KUVA 12.04.2023 § 51
419/12.03.00/2023

Valmistelija

sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja Kirsi Kinnunen, puh 0440 555 250

Sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyivät hyvinvointialueiden järjestettäväksi 1.1.2023 alkaen, mutta vastuu kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä säilyy kunnilla. Edellytyksiä väestön hyvinvoinnille ja terveydelle luovat kulttuuripalvelujen lisäksi muun muassa koulutus-, liikunta- ja ruokapalvelut, sekä kaavoitus, sekä liikennejärjestelyt monien muiden kunnan tehtävien lisäksi.

Kulttuuri väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäjänä

Kulttuuripalvelut vaikuttavat merkittävästi kuntalaisten hyvinvointiin. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnalle lakisääteisesti määritelty tehtävä. Kulttuurilla on paljon merkitystä myös elinkeinoelämälle, koska kulttuuri voi vahvistaa yhteisöjen elinvoimaa ja yhteenkuuluvuutta. Kun paikallistaloudet menestyvät, voivat myös ihmiset paremmin. Kustannusten kasvun hillitseminen vaatii, että hyvinvointia ja terveyttä edistetään laajalti ihmisten arkiympäristöissä.

HYTE-kerroin ja TEAviisari

HYTE-kerroin on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa, joka otettiin kunnille käyttöön vuoden 2023 alusta. HYTE-kerroin on kannustin. Tämä tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtiosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Näin halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen. Lisäosan suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella: toimintaa kuvaavista prosessi-indikaattoreista ja tuloksia kuvaavista tulosindikaattoreista.

Valitut indikaattorit mittaavat laajasti tekemisiä aina johtamisesta, seurannasta ja arvioinnista, resursseista ja kuntalaisten osallisuuden edistämisestä käytännön tekemisiin. Tärkeää on myös työn pitkäjänteisyys ja suunnitelmallisuus. Prosessi-indikaattorit kuvaavat kunnan voimavaroja ja toimenpiteitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä edellytysten luomista vaikuttavalle ja koordinoitulle hyvinvoinnin ja terveyden edistämiselle ja niiden avulla mitataan nykytilannetta. Kulttuurista on tällä hetkellä yksi prosessi-indikaattori: Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnyksiä.

Kulttuurin osalta tieto kerätään TEAviisarin tiedonkeruussa tällä hetkellä seuraavalla kysymyksellä: Onko kunnalla käytössä jokin pysyvä käytäntö, jolla kunta järjestää tai tukee taloudellisesti kunnassa järjestettävää kulttuuriluotsi- tai kulttuurikaveritoimintaa tai muuta vastaavaa vapaaehtoistoimintaa?

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kerää kunnilta terveyttä edistävästä kulttuuritoiminnasta tietoa joka toinen vuosi. Tiedonkeruulla selvitetään hyvinvointia ja terveyttä edistävän kulttuurin toimenpiteitä, resursseja ja toimintakäytäntöjä kunnissa. Kunnille tiedonkeruut antavat tietoa kunnan tilanteesta suhteessa koko maahan tai vastaaviin kuntiin. Tiedon avulla kunta voi suunnata voimavaroja ja toimenpiteitä sekä seurata niiden kehittymistä. Tietoja käytetään hyvinvointijohtamisen välineenä useissa

kunnissa. TEAviisari antaa kokonaisnäemyksen kunnan tilanteesta sekä selkeän tiedolla johtamisen perustan. (Lähde: <https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/metadata/indicators/3984>).

Kunnan vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä

Kunnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Kunnan on seurattava asukkaattensa elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja arvioitava ennakkoon päätöksensä vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen. Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen on kunnan tärkein tavoite.

On tärkeää nimetä vastuutaho, jonka tehtävänä on hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kulttuurin avulla yhteistyössä eri toimialojen ja sidosryhmien kanssa. Näin vahvistetaan myös kulttuuripalvelujen näkyvyyttä ja suunnitelmallisuutta muun muassa osallisuuden, seurannan ja raportoinnin osalta. On tärkeää ylläpitää vapaamuotoisia keskusteluja eri luovia aloja edustavien henkilöiden, luottamushenkilöiden ja kulttuuripalvelujen parissa toimivien kesken, jotta asianomaiset tahot kokevat tulevansa riittävästi kuulluksi. Lisäksi asiassa on huomioitava muun muassa [Laki kuntien kulttuuritoiminnasta 166/2019 \(Finlex\)](#), sekä [opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan strategia 2025](#).

Kaupunkistrategian tavoitteena hyvinvoivat asukkaat

Loviisan kaupungin nykyisessä kaupunkistrategiassa (KV 15.6.2022) on kirjattu yhtenä strategisena tavoitteena: Hyvinvoivat asukkaat ja viihtyisä kaupunki. Strategian mukainen toiminta kattaa muun muassa seuraavat toimenpiteet:

- Lapsiystävällisessä kunnassa lapsen etu huomioidaan kaikessa toiminnassa.
- Edistämme laaja-alaisesti loviisalaisten hyvinvointia ja lähipalveluita yhdessä kuntalaisten kanssa.
- Vaalimme luonnon monimuotoisuutta ja ylläpidämme kulttuuriympäristöä sekä edistämme ympäristön viihtyisyyttä kaikkialla kunnassa. Pidämme kunnan kiinteistöt hyvässä kunnossa. Pidämme kulttuuria, liikuntaa ja urheilua arvossa sekä edistämme kolmannen sektorin toimintaa.
- Ehkäisemme nuorten syrjäytymistä.

Kulttuuritoimijoiden asiantuntijaryhmään liittyviä mahdollisuuksia on useita esimerkiksi tehtävänannon, ryhmän keston kuin nimeämisenkin suhteen.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta voi muun muassa

- julistaa Loviisan kaupungissa toimiville luovien alojen edustajille avoimen hakumahdollisuuden päästä osallistumaan kulttuuritoimijoiden asiantuntijaryhmän toimintaan aina yhden vuoden (1) tai kaksi (2) vuotta tai pitemmän ajan kerrallaan.
- edellä mainittujen hakemusten perusteella valita ja nimetä kulttuuritoimijoiden asiantuntijaryhmään enintään kuusi (6) Loviisassa toimivaa luovan alan edustajaa.

Esittelijä

Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja Kirsi Kinnunen

Ehdotus

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päättää seuraavaa:

a. Perustetaan kulttuuritoimijoiden asiantuntijaryhmä, jonka tehtävänä on

kehittää muun muassa kaupungin yhteisöllistä ja poikkisektorista hyvinvointia edistävää kulttuuritoimintaa, edistää luottamusta, vuorovaikutusta, aktiivista kuntalaisuutta, antaa lausuntoja ja toimia kulttuurin asiantuntijaelimenä.

b. Valtuutetaan asiantuntijaryhmä kutsumaan kokouksiinsa kulttuurialan asiantuntijoita täydentämään ryhmää sen aiheen mukaan, mitä ryhmässä kulloinkin käsitellään.

c. Nimetään Loviisan kaupungin kulttuuritoimijoiden asiantuntijaryhmään seuraavat viran- ja tehtävänhaltijat:

- kulttuuri- ja vapaa-aikatoimenpäällikkö
- kulttuuri- ja matkailukoordinaattori
- kulttuurituottaja
- museointendentti
- kirjastonjohtaja
- Loviisan kansalaisopiston nimeämä edustaja.

d. Kulttuuritoimijoiden asiantuntijaryhmä kokoontuu vähintään kahdesta neljään (2-4) kertaa vuodessa ja tarvittaessa useamminkin, sekä kutsuu mahdollisia asiantuntijoita kokouksiinsa. Kokouksilla on oltava asialista. Ensimmäisen kokouksen kutsuu koolle kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen päällikkö.

e. Kulttuuritoimijoiden asiantuntijaryhmä järjestäytyy vuoden 2023 aikana ja valitsee keskuudestaan puheenjohtajansa ja sihteerinsä.

f. Kulttuuritoimijoiden asiantuntijaryhmään kutsutuille ulkopuolisille asiantuntijoille maksetaan hallintosäännön (KV 15.2.2023) mukainen palkkio työryhmän kokoukseen osallistumisesta.

g. Kulttuuritoimijoiden asiantuntijaryhmän edustaja esittelee kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalle asiantuntijaryhmän kokoontumisen tuloksia viimeistään kahden kuukauden sisällä asiantuntijaryhmän kokouksesta.

Käsittely

Jäsen Thomas Rosenberg ehdotti, että asia palautetaan uudelleen valmisteltavaksi, jota jäsenet Laura Hyppölä ja Jonna Hinttaniemi kannattivat.

Päätös

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päätti palauttaa asia uudelleen valmisteltavaksi edellyttäen, että kaupungin luovien alojen edustajien osuutta lisätään ehdotukseen ja kuullaan taiteilijoita jo valmisteluvaiheessa.